

Opera suspicionată (OS)**Suspicious work****Opera autentică (OA)****Authentic work**

OS

P. Buneci, Drept procesual penal. Partea generală, Ed.Universitară, Bucureşti, 2010.

OA

M. Udroiu, O.Predescu, Cazuri de privare de libertate a unei persoane în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului (I), In: Dreptul, 2, 2008, p. 294-303.

Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion

p.61:10 – p.65:19

p.294:14 – p.298:8

Fişa întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la
www.plagiate.ro

PETRE BUNECI

DREPT PROCESUAL PENAL

- PARTEA GENERALĂ -

Editura Universitară
Bucureşti

(mama victimei), care au confirmat starea perpetuă de ebrietate a victimei, fapt care-l afecta pe înțuptat și că, în mai multe rânduri, aceasta a fost salvată de la moarte - determinată de consumul de alcool - de către soțul său.

Or, un asemenea comportament al înțuptului susține varianța acestuia, în sensul că nu a împins victimă pe plita sobei încinse și că numai starea de ebrietate în care aceasta s-a aflat a determinat dezechilibrarea ei, cu consecința producării multiplelor arsuri ce au condus la deces.

Susținerile înțuptului, în sensul că numai starea avansată de ebrietate în care victimă s-a aflat a fost cauza dezechilibrării acesteia și a căderii peste plita sobei, se coroborează cu concluziile actului medico-legal întocmit în cauză.

În ceea ce privește expertiza privind detecția psihologică, efectuată la 27 mai 2005, care a concluzionat că înțuptul a prezentat modificări ale stresului emoțional caracteristice comportamentului simulat, aceasta nu poate constitui o probă certă care să formeze instanței convingerea că înțuptul a săvârșit salfa, în condițiile în care nu se coroborează cu nicio altă probă administrată în cauză.

Având în vedere că, la pronunțarea unei condamnări, instanța trebuie să-și intemeieze convingerea vinovăției înțuptului pe bază de probe sigure, certe și întrucât în cauză probele în acuzare nu au un caracter cert, nu sunt decisive sau sunt incomplete, lăsând loc unei nesiguranțe în privința vinovăției înțuptului, se impune să se da eficiență regulii potrivit căreia „orice îndoială este în favoarea înțuptului” (in dubio pro reo).

Regula in dubio pro reo constituie un complement al prezumției de nevinovăție, un principiu instituțional care reflectă modul în care principiul așlării adevărului, consacrat în art. 3 C. proc. pen., se regăsește în materia probației. Ea se explică prin aceea că, în măsura în care dovezile administrative pentru susținerea vinovăției celui acuzat conțin o informație îndoieinică tocmai cu privire la vinovăția făptuitorului în legătură cu salfa imputată, autoritățile judecătoarești penale nu-și pot forma o convingere care să se constituie într-o certitudine și, de aceea, ele trebuie să concluzioneze în sensul nevinovăției acuzatului și să-l achite.

Inainte de a fi o problemă de drept, regula in dubio pro reo este o problemă de fapt. Înfăptuirea justiției penale cere ca judecătorii să nu se intemeieze, în hotărârile pe care le pronunță, pe probabilitate, ci pe certitudinea dobândită pe bază de probe decisive, complete, sigure, în măsură să reflecte realitatea obiectivă (salfa supusă judecății).

fără echivoc, cea pe care o înfășisează regalitatea reconstituită ideologic cu ajutorul probelor.

Chiar dacă în fapt s-au administrat probe în sprijinul învinuirii, iar alte probe nu se întrevăd ori pur și simplu nu există, și totuși îndoiala persistă în ce privește vinovăția, atunci îndoiala este „echivalentă cu o probă pozitivă de nevinovăție” și deci inculpatul trebuie achitat.

Față de considerentele ce preced, recursul procurorului a fost respins ca nefondat (I.C.C.J., secția penală, decizia nr. 3465 din 27 iunie 2007).

5. Art. 5 din Convenția europeană reglementează dreptul la libertate și la siguranța persoanei în scopul prevenirii lipsirii arbitrare de libertate a unei persoane de către autorități, precum și al limitării duratei privării de libertate.

C.E.D.O a arătat, în mod constant, că respectarea de către organele statului a principiului legalității cu ocazia ingerinței în dreptul la libertatea persoanei reprezintă unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice³⁵.

1. Dreptul la libertate și dreptul la siguranță. Prin dreptul la libertate C.E.D.O.³⁶ înțelege dreptul la libertate fizică al persoanei, ce constă în posibilitatea acesteia de a se mișca, de a se deplasa în mod liber.

Spre deosebire de libertatea persoanei, care a făcut obiectul unei bogate jurisprudențe a Curții Europene, analiza dreptului la siguranță persoanei care, de altfel, nici nu a fost definit într-un mod clar, este efectuată de C.E.D.O. în câteva cauze.

În doctrină s-a arătat că noțiunea de siguranță nu are un sens independent de cel al cuvântului libertate: ea poate semnifica faptul că nici o persoană nu poate fi supusă ingerințelor arbitrare ale autorităților publice în dreptul său la libertate³⁷.

³⁵ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 29 noiembrie 1988, în cauza Brogán s.a. contra Marii Britanii, paragr. 58. Menționăm că toate hotărările sau deciziile la care facem referire în acest articol sunt accesibile pe site-ul Curții Europene, www.echr.coe.int.

³⁶ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 8 iunie 1976, în cauza Engel s.a. contra Olandei, paragr. 58.

³⁷ A se vedea: J. De Meyer, *Article 5 paragr. 1*, în L.-E. Pettiti, E. Decaux, P.-H. Imbert, *La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article*

de libertate a reclamantului nu a fost nici legală și nici compatibilă cu dreptul la siguranța persoanei, constând în fapt într-o formă deghizată de extrădare.

Dreptul la siguranța persoanei și-a găsit, de asemenea, aplicarea în materia dispariției persoanelor private de libertate³⁹, în cauzele Ocalan contra Turciei⁴⁰ și Stocke contra Germaniei⁴¹. C.E.D.O. a arătat că arestarea efectuată de autoritățile unui stat pe teritoriul altui stat, fără consimțământul acestuia din urmă, aduce atingere dreptului la siguranța persoanei garantat de art. 5 paragr. I din Convenția europeană.

În literatura de specialitate⁴² s-a apreciat că reglementarea dreptului la siguranță nu are nici o relevanță practică, întrucât nu aduce nici o protecție suplimentară dreptului la libertate al persoanei sau vreunui alt drept garantat de Convenția europeană.

2. Privare de libertate. Noțiune. Din jurisprudența organelor Convenției europene nu rezultă o definiție a privării de libertate. Analiza existenței unei privări de libertate a fost efectuată în concret, în funcție de particularitățile fiecărei cauze, avându-se în vedere: natura și durata măsurii, efectele acesteia sau modalitățile de execuțare⁴³.

par article, Paris, Editions Economica, 2000 p. 190; J. Velu, R. Ergec, *La Convention européenne des droits de l'homme*, Ed. Bruxelles, 1990, p.

³⁸ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 18 decembrie 1986, în cauza Bozano contra Franței, paragr. 54 și 60.

³⁹ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 13 iunie 2000, în cauza Timurtas contra Turciei, paragr. 103-1.06,

⁴⁰ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 12 martie 2003, în cauza Ocalan contra Turciei, paragr. 88.

⁴¹ A se vedea C.E.D.O.; hotărârea din 12 octombrie 1989, în cauza Stocke contra Germaniei, paragr. 167.

⁴² A se vedea: S. Trechsel, *Human Rights in criminal proceedings*, Oxford University Press, 2006, p. 409-414; J. E. S. Fawcett, *The Application of the European Convention on Human Rights*, 2nd edition, Oxford: Caledon Press, 1987, p. 37.

⁴³ A se vedea: C.E.D.O., hotărârea din 8 iunie 1976, în cauza Engel și.a. contra Olandei, paragr. 58-59; C.E.D.O., hotărârea din 6 noiembrie 1980, în cauza Guzzardi contra Italiei, paragr. 92-93; C.E.D.O., hotărârea din 28 mai 1985, în cauza Ashingdane contra Marii Britanii, paragr. 41; C.E.D.O., hotărârea din 25 iunie 1996, în cauza Arnuur contra Franței, paragr. 42.

persoană este finită împotriva voinei sale, pentru o anumita perioadă de timp, într-un spațiu determinat (limitat) și împiedicată să părăsească acel spațiu, prin constrângere (forță) sau amenințare cu o constrângere prin utilizarea forței⁴⁴.

C.E.D.O. a analizat incidența noțiunii de privare de libertate, prin raportarea la spațiul ce nu a putut fi părăsit, la constrângerea fizică sau psihică la care o persoană a fost supusă din partea autorităților⁴⁵ sau la timpul în care nu a putut fi părăsit în mod liber un spațiu⁴⁶, în cazuri vizând: arestul preventiv, detenția ca urmare a condamnării la executarea unei pedepse⁴⁷, arestul la domiciliu⁴⁸, internarea pentru motive medicale într-o clinică psihiatrică⁴⁹, conducerea la sediul poliției în vederea audierii⁵⁰ etc.

⁴⁴ A se vedea S. Trechsel, *op. cit.*, p. 412. Recent, în doctrina română s-a arătat că „pentru a suferi o privare de libertate este necesară restrictionarea raporturilor unei persoane cu terții, imposibilitatea temporară de a părăsi anumite zone determinante, constante, la care se adaugă un aspect de ordin subiectiv, anume sentimentul de izolare și de imposibilitate de a-ți desfașura normal viața, pe care îl are persoana în cauză” (a se vedea R. Chirijă, *Convenția europeană a drepturilor omului, comentarii și explicații*, vol. I, Editura C. H. Beck, București, 2007, p. 188).

⁴⁵ A se vedea: C.E.D.O., hotărârea din 18 iunie 1971, în cauza De Wilde, Ooms și Versyp *contra Belgiei*, paragr. 65; C.E.D.O., hotărârea din 28 noiembrie 1988, în cauza Nielsen *contra Danemarcei*, paragr. 128.

⁴⁶ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 25 iunie 1996, în cauza Amuur *contra Franței*, paragr. 43.

⁴⁷ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 24 iunie 1982, în cauza Van Droogenbroeck *contra Belgiei*, paragr. 35-42,

⁴⁸ A se vedea: C.E.D.O., hotărârea din 8 iulie 2004, în cauza Vachev *contra Bulgariei*, paragr. 64; C.E.D.O., hotărârea din 1 iulie 1997, în cauza Giulia Manzoni *contra Italiei*, paragr. 22; C.E.D.O., hotărârea din 28 februarie 2003, în cauza Lavents *contra Letoniei*, paragr. 63; C.E.D.O., hotărârea din 2 august 2001, în cauza Mancini *contra Italiei*, paragr. 17.

⁴⁹ A se vedea: C.E.D.O., hotărârea din 11 mai 2004, în cauza Morsink *contra Olandei*, paragr 65; C.E.D.O., hotărârea din 28 mai 1985, în cauza Ashingdane *contra Marii Britanii*, paragr. 41; C.E.D.O., hotărârea din 5 octombrie 2004, în cauza H. L. *contra Marii Britanii*, paragr. 40.

⁵⁰ A se vedea Comisia Europeană, decizia din 19 martie 1981, în cauza X. și Y. *contra Germaniei*, p. 165.

europenă nu există decât o diferență de grad și de intensitate, iar nu una de natură sau de esență.

În acest sens, C.E.D.O. a arătat⁵² că proclaimând „dreptul la libertate”, paragr. 1 al art. 5 vizează libertatea fizică a persoanei, având ca scop să asigure faptul ca nici o persoană să nu fie privată în mod arbitrar de această libertate. Astfel, art. 5 paragr. 1 nu privește simplele restricții ale libertății de circulație care intră în sfera de protecție a art. 2 al Protocolul nr. 4.

Modalitățile în care sunt puse în executare sau sunt executate măsurile privative de libertate, inclusiv condițiile de detenție, nu intră sub incidența art. 5, dar pot da naștere unor încălcări ale art. 3 și art. 8 din Convenția europeană⁵³.

3. Condițiile și cazurile în care se dispune privarea licită de libertate.
Potrivit art. 5 paragr. 1 teza a II-a, pentru ca privarea de libertate să poată fi considerată licită trebuie îndeplinite următoarele condiții: A) legalitatea măsurii privative de libertate; B) măsura privativă de libertate să se încadreze în cele șase cazuri strict și limitativ prevăzute la lit. a-f ale art. 5 paragr. 1 din Convenția europeană.

⁵¹ Potrivit art. 2 paragr. 3 și 4 al Protocolului nr. 4 și jurisprudenței Curții Europene, libertatea de circulație a persoanei poate fi restrânsă cu respectarea următoarelor condiții:

a) Limitarea să fie prevăzută de lege. Prin „lege” se înțelege temeiul legal din dreptul intern, indiferent dacă acesta este prevăzut într-o lege sau în alt act normativ sau în jurisprudență, cu condiția de a fi satisfăcute cerințele de accesibilitate și de previzibilitate.

b) Limitarea să urmărească un scop legitim, respectiv, garantarea securității naționale, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, protejarea drepturilor și libertăților altora, sau interesul public într-o societate democratică.

c) Limitarea să constituie o măsură necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit.

⁵² A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 6 noiembrie 1980, în cauză Guzzardi contra Italiei, paragr. 92-93.

⁵³ În același sens, a se vedea: D. J. Harris, M. O'Boyle, C. Watbrick, *Law of the European Convention on Human Rights*, Ed. Butterworths, Londra, 1995, p. 102; S. Trechsel, *op. cit.*, p. 419.

privative de libertate presupune analiza a două condiții: pe de o parte, măsura să fie dispusă cu respectarea dispozițiilor substanțiale și procedurale din dreptul intern și, pe de altă parte, să fie conformă cu scopul art. 5 din Convenția europeană de protejare a persoanei împotriva arbitrarului⁵⁴.

C.E.D.O.⁵⁵ a arătat că expresia folosită de art. 5 paragr. 1 „potrivit căilor legale” se referă în mod esențial la legislația națională, consacrand necesitatea respectării procedurii prevăzute de lege. Cu toate acestea, legea internă trebuie să fie la rândul ei conformă Convenției europene, inclusiv principiilor generale enunțate expres sau implicit în aceasta. Noțiunea care stă la baza acestei expresii este aceea de procedură echitabilă și adecvată, ce constă în faptul că orice măsură privativă de libertate trebuie să fie dispusă și executată de o autoritate competență și nu trebuie să aibă un caracter arbitrar.

Totodată, C.E.D.O. a arătat că în cazurile în care Convenția europeană se referă direct la dreptul intern, respectarea acestor norme formează o parte integrantă din angajamentele luate de statele contractante și, prin urmare, instanța europeană are competența de a verifica respectarea lor (art. 19 din Convenția europeană). Scopul acestei sarcini este supus unor limite inerente în logica sistemului european de protecție,

⁵⁴ A se vedea: C.E.D.O., hotărârea din 24 octombrie 1979, în cauza Winterwerp *contra* Olandei, paragr. 39; C.E.D.O., hotărârea din 24 iunie 1982, în cauza Van Droogenbroeck *contra* Belgiei, paragr. 40; C.E.D.O., hotărârea din 2 martie 1987, în cauza Weeks *contra* Marii Britanii, paragr. 49; C.E.D.O., hotărârea din 2 septembrie 1998, în cauza Erkalo *contra* Olandei, paragr. 52; C.E.D.O. hotărârea din 28 martie 2000, în cauza Branowski *contra* Poloniei, paragr. 50-51; C.E.D.O., hotărârea din 20 februarie 2003, în cauza Hutchison Reid *contra* Marii Britanii, paragr. 46; C.E.D.O., hotărârea din 3 decembrie 2003, în cauza Hertz *contra* Germaniei, paragr. 42.

⁵⁵ A se vedea: C.E.D.O., hotărârea din 24 octombrie 1979, în cauza Winterwerp *contra* Olandei, paragr. 45; C.E.D.O., hotărârea din 25 mai 1998, în cauza Kurt *contra* Turciei, paragr. 122; C.E.D.O., hotărârea din 8 iulie 2004, în cauza Ilășeu *contra* Republicii Moldova și Rusiei, paragr. 461; C.E.D.O., hotărârea din 4 mai 2006, în cauza Ambruszkiewicz *contra* Poloniei, paragr. 26-27.